

УДК 021.84.655.4"2011"

Віталій Поляков,
завідувач відділу наукового
опрацювання обов'язкових
примірників
Книжкової палати України

Тетяна Устіннікова,
старший науковий співробітник
відділу наукового опрацювання
обов'язкових примірників
Книжкової палати України

Обов'язкові примірники книжкової продукції державних видавництв сфери управління Держкомтелерадіо України у 2011 році: стан і проблеми контролю

Основою виконання функцій Книжкової палати України — створення державної бібліографії, здійснення статистичного обліку, цілковите, систематизоване та оперативне інформування про документи різних видів, які виходять на теренах країни, комплектування й зберігання всієї друкованої продукції — є документальний потік видань України, що доставляються в устанovu згідно із Законом України "Про обов'язковий примірник документів". Саме від сумлінності виконання видавцем закону залежить повнота фондів Державного архіву друку Книжкової палати України, віднесеного до національного надбання.

Повсякчас, торкаючись у наших статтях та виступах перед суб'єктами видавничої справи проблем функціонування системи обов'язкового примірника (ОП) видань, ми намагаємося переконувати їх у перевагах для видавця своєчасного та в повному обсязі доставляння ОП і важливості поповнення й зберігання національного культурного надбання — недоторканого фонду Книжкової палати України, де зібрані вітчизняні видання, починаючи з 1917 року, і який становить на сьогодні майже 14 мільйонів друкованих одиниць.

Інструментом контролю за доставлянням ОП книжкової продукції є звітність видавців про випуск видавничої продукції за формою 1-В (книги), що введена в червні 2009 року. На жаль, зусилля, спрямовані на роботу з видавцями щодо підготовки і надсилання в Книжкову палату України форм звітності, не завжди приносять бажані результати.

Навіть видавництва державної форми власності сфери управління Держкомтелерадіо України не завжди чітко виконують Закони України "Про видавничу справу", "Про обов'язковий примірник документів", Постанову Кабінету Міністрів України "Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів".

Дані звітності про випуск книжкових видань дали можливість проаналізувати стан доставляння обов'язкових примірників книжкової продукції видавництвами сфери управління Держкомтелерадіо України у 2011 році. У Книжкову палату України надіслали обов'язкові примірники **390** назв книжкових видань, з них **68** — з порушенням строків (17,4%).

Деталізуємо наведену інформацію щодо звітної документації та кількості доставлених і не доставлених ОП видавництвами сфери управління Держкомтелерадіо України за 2011 рік.

Державне спеціалізоване видавництво дитячої літератури "Веселка", м. Київ

Доставлено обов'язкові примірники **23** книжкових (у тому числі нотних) видань, з них **1** — випуску 2009 року, **9** — 2010, **13** — 2011.

За даними форм звітності 1-В (книги), у I, II, III, IV кварталах 2011 року не доставлено **9** назв книжкових видань: Гончар О. "Берегти світло душі"; "Омелькова сім'я"; "Колишися, колисьонько!"; "Українські легенди"; "Античність в особах"; Пчілка О. "Золоті дні золотого дитячого віку..."; Григор'єв-Наш "Історія України в народних думках та піснях"; Бойко В. "Кому грати Червону шапочку"; Гоян Я. П. "Провісники".

Державне спеціалізоване видавництво "Вища школа", м. Київ

Доставлено обов'язкові примірники **10** книжкових видань, у тому числі випуску 2010 року — **3**, 2011 — **7**.

За даними форм звітності 1-В (книги), у I, II кварталах 2011 року не доставлено **1** назву книжкового видання: Сологуб М. А. "Металознавство. Тлумачний словник".

За III, IV квартали видавництво не звітувало. Не ліквідовано заборгованість із доставляння обов'язкового примірника за 2010 рік. Це книжкове видання Боришук В. О. "Л. О. Семікіна — видатний організатор фармації".

Державне спеціалізоване видавництво художньої літератури "Дніпро", м. Київ

Доставлено обов'язкові примірники **5** книжкових видань випуску 2011 року.

За даними форм звітності 1-В (книги), за чотири квартали 2011 року доставлено всі обов'язкові примірники.

Державне "Ордена "Знак Пошани" підприємство Всеукраїнське державне багатопрофільне видавництво "Донбас", м. Донецьк

Доставлено обов'язкові примірники **70** книжкових видань, у тому числі **7** — випуску 2010 року, **63** — 2011.

За даними форм звітності 1-В (книги), за 2011 рік всі обов'язкові примірники доставлено в Книжкову палату України.

Державне підприємство "Спеціалізоване видавництво літератури мовами національних меншин України "Етнос", м. Київ

Доставлено обов'язкові примірники **6** книжкових видань випуску 2011 року.

За даними форм звітності 1-В (книги), за 2011 рік Книжкова палата України отримала всі ОП книжкових видань.

Державне спеціалізоване видавництво "Здоров'я", м. Київ

Доставлено в Книжкову палату України обов'язкові примірники **6** книжкових видань випуску 2011 року.

За IV квартал видавництво не звітувало, за даними форм звітності 1-В (книги) I, II, III кварталів 2011 року, всі обов'язкові примірники доставлено.

Всеукраїнське державне багатопрофільне видавництво "Каменяр", м. Львів

Доставлено обов'язкові примірники **40** книжкових (у тому числі нотних) видань, серед них **7** — випуску 2010 року, **33** — 2011.

За даними форм звітності 1-В (книги), за 2011 рік не доставлено обов'язкові примірники **3** назв книжкових видань: Шевченко Т. "Кобзар"; "Спогади про Івана Франка"; "Світ чисел".

Всеукраїнське державне багатопрофільне видавництво "Карпати", м. Ужгород

Доставлено обов'язкові примірники **38** назв книжкових (у тому числі нотних та образотворчих) видань, серед них **15** — випуску 2010 року, **23** — 2011.

За даними форм звітності 1-В (книги), за 2011 рік не доставлено **5** обов'язкових примірників: Ганич О. "Розвантажувально-дієтична терапія в комплексі оздоровлення людини"; Матола М. "Структура голосу"; Мідянка М. "Марамороський розлом"; Повх Л. "Саламандра йде у мандри"; Корсун О. "Закарпатські втікачі в СРСР...".

Видавництвом "Карпати" не доставлено **5** обов'язкових примірників 2010 року випуску: Лизанець П. "Наукові праці. Т. 13—14", Лизанець П. "Наукові праці. Т. 15", Лизанець П. "Наукові праці. Т. 16", Лизанець П. "Наукові праці. Т. 18", Лизанець П. "Наукові праці. Т. 19".

Державна наукова установа "Книжкова палата України імені Івана Федорова", м. Київ

Доставлено обов'язкові примірники **18** книжкових видань 2011 року випуску.

За даними форм звітності 1-В (книги), за минулий рік доставлено обов'язкові примірники всіх видань.

Спеціалізоване видавництво "Либідь", м. Київ

Доставлено обов'язкові примірники **25** книжкових (у тому числі образотворчих) видань 2011 року випуску.

За даними форм звітності 1-В (книги), за 2011 рік обов'язкові примірники всіх видань доставлено.

Всеукраїнське державне багатопрофільне видавництво "Маяк", м. Одеса

Доставлено обов'язкові примірники **2** книжкових (у тому числі образотворчих) видань 2011 року випуску.

За даними форм звітності 1-В (книги), за 2011 рік обов'язкові примірники всіх видань доставлено у Книжкову палату України.

Спеціалізоване видавництво "Мистецтво", м. Київ

Доставлено обов'язкові примірники **11** книжкових (у тому числі образотворчих) видань 2011 року випуску, що повністю збігається із даними форм звітності 1-В (книги).

Державне спеціалізоване видавництво "Музична Україна", м. Київ

Доставлено обов'язкові примірники **16** книжкових (у тому числі нотних) видань, з них **2** — 2010 року випуску, **14** — 2011.

За даними форм звітності 1-В (книги), у 2011 році всі обов'язкові примірники доставлено.

Харківське багатопрофільне видавництво "Основа", м. Харків

Як свідчать дані форм звітності 1-В (книги), видавництвом надруковано **2** назви книжкових видань: Єрмановська Г. Е. "Загадки історії"; Скляренко В. М., Панова М. О. "Природа рідного краю", але жодного обов'язкового примірника цих не доставлено.

Всеукраїнське спеціалізоване видавництво "Світ", м. Львів

Доставлено обов'язкові примірники **73** книжкових видань: **15** — випуску 2010 року, **58** — 2011.

За даними форм звітності 1-В (книги) за чотири квартали минулого року, обов'язковий примірник одного видання не доставлено: Бар'яхтар В. Г. та ін. "Фізика 11 клас, для румунських шкіл".

Державне підприємство "Всеукраїнське видавництво "Січ", м. Дніпропетровськ

Доставлено обов'язкові примірники **3** книжкових видань випуску 2011 року. З'ясувати реальний стан випуску книжкової продукції неможливо, оскільки впродовж двох останніх років видавництво не звітувало взагалі.

Державне підприємство "Видавництво і друкарня "Таврида", м. Сімферополь

Доставлено обов'язкові примірники **20** книжкових видань: **3** — 2009 року випуску, **6** — 2010, **11** — 2011.

За даними форм звітності 1-В (книги) 2011 року, обов'язкові примірники надрукованих назв книжкових видань доставлено у Книжкову палату України.

Всеукраїнське державне багатопрофільне видавництво "Таврія", м. Сімферополь

Доставлено обов'язкові примірники **6** книжкових видань випуску 2011 року, звіти не надавалися за II—IV квартали 2010 року та 2011 рік.

Державне спеціалізоване видавництво "Техніка", м. Київ
Доставлено обов'язкові примірники **6** книжкових видань випуску 2011 року.

За даними форм звітності 1-В (книги), не доставлено обов'язкові примірники **4** назв книжкових видань: Загирняк М. В. "Магнітні сепаратори"; Петренко М. П. "Додатки до курсів з вищої математики"; Нікітенко Н. М. "Православні святині Києва"; Костиця М. Ю., Михайлишин О. Л. "Храм святого Василя в Овручі".

Державне спеціалізоване видавництво "Україна", м. Київ

Доставлено обов'язкові примірники **3** книжкових видань випуску 2011 року, що повністю збігається з даними форм звітності 1-В (книги).

Всеукраїнське державне спеціалізоване видавництво "Українська енциклопедія" ім. М. П. Бажана, м. Київ

Доставлено обов'язкові примірники **3** книжкових видань випуску 2011 року, що підтверджується даними форм звітності 1-В (книги) 2011 року.

"Орден "Знак Пошани" книжково-журнальне видавництво "Урожай", м. Київ

Доставлено обов'язкові примірники **6** книжкових (у тому числі образотворчих) видань випуску 2011 року.

За даними форм звітності 1-В (книги) I, II, III кварталів 2011 року, усі обов'язкові примірники видань доставлено. За IV квартал видавництво не звітувало.

Таким чином, державними видавництвами сфери управління Держкомтелерадіо України не доставлено **25** обов'язкових примірників книжкових видань, що становить 9,5% загальної кількості назв, зазначених у звітах 2011 року за формою 1-В (книги), та **6** обов'язкових примірників книжкових видань випуску 2010 року.

Ці показники свідчать про те, що недотримання строків доставлення ОП, неподання звітної документації призводить до викривлення адміністративних даних, які Книжкова палата України у зведеному вигляді надсилає в Державну службу статистики України, виникненню лакун у фонді Державного архіву друку.

Сподіваємось, що змінити на краще становище з доставленням обов'язкового примірника та наповненням фонду Державного архіву Книжкової палати України допоможе нещодавно прийнятий Закон України № 4319-VI від 12 січня 2012 р. "Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо доставлення обов'язкового безоплатного примірника документів", що передбачає накладання штрафу на посадових осіб, фізичних осіб-підприємців від тридцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за недоставлення або порушення строку доставлення обов'язкового безоплатного примірника документів.

Список використаної літератури

1. *Поляков В.* Виконання Закону України "Про обов'язковий примірник документів" державними видавництвами сфери управління Держкомтелерадіо України (2007—2009) / Віталій Поляков, Тетяна Устіннікова // Вісник Книжкової палати. — 2010. — № 4. — С. 8—10.
2. *Поляков В.* Законодавча база системи обов'язкового примірника документів України: історія та сучасність / Віталій Поляков, Тетяна Устіннікова // Вісник Книжкової палати. — 2011. — № 1. — С. 6—9; № 2. — С. 6—9.
3. *Про видавничу справу* : Закон України "Про видавничу справу" : за станом на 20 берез. 2004 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — К. : Парлам. вид-во, 2004. — 17, [3] с. — (Серія "Закони України").
4. *Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо доставляння обов'язкового безоплатного примірника документів* : Закон України від 12 січ. 2012 р. № 4319-VI // Голос України. — 2012. — 4 лют. — С. 15.
5. *Про затвердження форм звітності № 1-В (книги) (квартальна) "Звіт про випуск книжкової продукції", № 1-В (ЗМІ) (півріччя) "Звіт про випуск продукції друкованих засобів масової інформації" та інструкцій щодо їх заповнення* : наказ Державного комітету телебачення та радіомовлення України від 3 черв. 2009 р. № 194. — Режим доступу: <http://comin.kmu.gov.ua>. — Назва з екрана.
6. *Про обов'язковий примірник документів* : Закон України від 9 квіт. 1999 р. № 595-XIV // Офіційний вісник України. — 1999. — № 18. — С. 36.
7. *Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів* : Постанова Кабінету Міністрів України від 10 трав. 2002 р. № 608. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. — Назва з екрана.

Надійшла в редакцію 20 лютого 2012 року